

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. október 19.

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

KLJUČ ZA RJEŠAVANJE**JEZIČNO-KNJIŽEVNI OBRAZOVNI NIZ ZADATAKA****U predvečerje**
(Ulomak iz ciklusa)

S neba mlazovi modri svijetlih potoka lopte,
smreka se cijedi, dječaci jabuke tresu.

Jabuke skaču po travi kao crvene lopte
i mirisi se toče po mirisnom mesu.

Mlinovi na vjetru, daleki lavež pasa,
tišina teče s tornja. Iz tamnog poluglasa
crvotočna se pjesma u tramovima glasa
i cvrkut se rastače lakokrile laste.

Modrina zvoni i kao glazba raste.
Na vjetru titra breza,
topola šumi, jablan miče grane.
Lipin med se cijedi na nagnjile rane
sa mirisom loze, bagrema i sljeza.

Na tratini u sjeni zelenkastog veza
listovi se miču, svjetlost meka teče,
nad starim tornjem cvate toplo ljetno veče.

Miroslav Krleža: Izabrane pjesme, Matica hrvatska, Zagreb, 1996., str. 64.

1. Objasnite značenje sljedećih riječi!

smreka: zimzeleni grm

1 bod	
-------	--

tramovi: razmjena

1 bod	
-------	--

tratina: neobrađeno zemljište

1 bod	
-------	--

2. Koje Krležine drame poznajete? Navedite tri naslova po izboru!

Gospoda Glembajevi

U logoru

Leda

Svaki dobar naslov po 1 bod

- Može se steći: po elementu 1 bod
3 boda	
3. Objasnite glasovnu promjenu u riječi „pasa”!
- nepostojano a
1 bod	
4. Pronađite u pjesmi:
- sinesteziju: modrina zvoni
onomatopeju: šumi
2 boda	
5. Kakva je po strukturi rečenica u prvoj strofi?
- mногоstruko složena: glavna, sastavna, sastavna
2 boda	
6. Koje su zajedničke osobine glagola u pjesmi?
- sadašnje vrijeme
3. lice
2 boda	
7. Kada i zašto je Krleža duže vrijeme boravio u Pečuhu (Mađarska)?
- 1908.-1911. godine, kao učenik kadetske škole
1 bod	
8. Koju su ulogu igrala u pjesnikovom životu dolje navedena mjesta, osobe i časopisi?
- Budimpešta: studirao vojnu akademiju 2 godine
1 bod	
- Galicija: na fronti 1916. godine
1 bod	
- Sovjetski Savez: 1925. g. putuje, „Izlet u Rusiju”
1 bod	
- Petrica Kerempuh: glavni junak njegovih „Balada...”
1 bod	
- Republika: pokreće ga i uređuje od 1945. godine
1 bod	
9. Krležina je pjesma nastala između dvaju ratova. To je vrijeme avangardnih strujanja u europskoj i hrvatskoj književnosti. U kojem se dijelu pjesme naziru tragovi nadrealizma i ekspresionizma?
- središnji dio pjesme
”jabuke kao lopte”, „tišina teče”, „cvrkut se rastače”
tragovi automatskog pisanja, asocijacije
3 boda	

10. U kojem je obliku napisana Krležina balada „Khevenhiller”? Napišite vrstu stiha!

dvostih

1 bod	
-------	--

11. Krležin suvremenik, hrvatski ekspresionistički pjesnik piše u svojoj pjesmi: „Pjesnici su čuđenje u svijetu.” Napišite ime pjesnika i naslov pjesme!

Antun Branko Šimić
Pjesnici

2 boda	
--------	--

12. Objasnite pojedine slike u Krležinoj pjesmi! Napišite po jednu rečenicu o svakoj strofi!

Svi uvjerljivi argumenti po 1 bod

4 boda	
--------	--

13. Nađite u pjesmi riječi koje su nastale slaganjem! Ispišite tri složenice!

poluglasa
crvotočna
lakokrile

3 boda	
--------	--

14. Koji su pjesnici u hrvatskoj književnosti pisali opisne pjesme? Navedite dva imena po izboru!

Vladimir Vidrić
Dragutin Tadijanović
Moguće je prihvatiti sve pavilne nazive

2 boda	
--------	--

15. Imenujte naslove pjesama dolje navedenih Krležinih stihova!

„S Orionom kos a cimbalom
putuje zima noćas k južnim zvijezdama.”

Naslov: Zima na odlasku

1 bod	
-------	--

„Jednoga će dana krvavo jutro svanuti,
jednoga će dana crljeni vihor planuti
o – jednoga dana –
nad piramidom mrtvih domobrana”

1 bod	
-------	--

Naslov: Plameni vjetar

„Moje riječi sve mirišu slatko
ko breskve zlatne, ovijene svilom,
kad lahor treperi sa arijom milom
fontane bistre što žubori glatko,”

Naslov: Moje riječi

1 bod	
-------	--

16. Kada Krleža govori o umjetnosti, kaže ovako: „Ljepota se pojavljuje često monstruozno...” Ima li ta izjava veze s njegovim djelima? Svoje mišljenje formulirajte u opsegu od 1 do 3 rečenice!

Svi dobri argumenti se prihvaćaju.

1 bod	
-------	--

17. Šime Vučetić u svojoj studiji o Krležinoj poeziji piše: „Čudnovato je autentičan Krležin afinitet s pučkim mentalitetom ali i s intelektualcem onoga vremena.” Dokažite gore navedenu tvrdnju s nekoliko primjera iz Krležinog opusa!

Svi uvjerljivi argumenti po 1 bod

2 boda	
--------	--

**TUMAČENJE JEDNOG UMJETNIČKOG DJELA NA OSNOVI ODREĐENOG
STAJALIŠTA****Petar Preradović (1818.-1872.): Pjesmica**

Prazan časak kada mi se daje
Iza dana mučnog poslovanja,
Mahom duša zaboravlja vaje,
A duh opet k pjesmici prianja;

Kao dijete. Kad škola prestaje,
Prvim skokom iz nemilog stanja
Zaboravlja, pretrpjelo šta je,
I leptira opet svog naganja.

Oj, pjesmice, mila drugo moja,
Vjerenice od Boga mi data,
Koje glasom za jadom udata

Odahiva duša iza boja,
Ti jedina, a druga nikoja,
Utjeha si duši obilata!

Pjesma Petra Preradovića nastala je između 1850. i 1870. godine. Postavlja pitanje umjetničkog stvaranja. Suština pjesničkog programa uvijek zavisi od vremena u kojem je program nastao. Obrazložite, kakav je odnos između naslova i teksta pjesme; uvodnog dijela pjesme i pjesnikovog školovanja u djetinjstvu. O čemu govori poanta pjesme?

Glavni aspekti ocjenjivanja: kvaliteta argumentacije i s time u svezi izložena interpretacija.

Mogući sadržajni elementi:

- Kontrast između naslova (umanjenica od imenice ženskog roda) i produhovljenog sadržaja
- Naporan rad, duhovnost – traganje za leptirom poslije nastave
- Pjesma kao utjeha

Dobro rješenje treba ocijeniti i u slučaju odstupanja od gore navedenih elemenata.

25 bodova	
-----------	--

REFLEKTIRANJE NA POJAVU DANAŠNJICE

„Traperice su u 18. stoljeću bile znak pripadanja najnižem društvenom sloju. U tridesetim godinama 20. stoljeća nosili su je kauboји. U osamdesetim godinama suzile su se do krajnjih granica. U devedesetima su polagano nestale s vodeće modne scene i bivale potisnute raznim umjetnim materijalima poput PVC-a ili gume.

A 2000. ih je vratila na sam vrh, a ponijele su ih mnoge osobe iz javnog života.

Zahvaljujući sve većoj tržišnoj konkurenciji i padu cijena, dobili smo mnoštvo krojeva, boja i dizajna.”

(Internet, 9/2005)

Današnje generacije imaju veliki broj traperica na izbor, prave „marke”, stoga je teško izdvojiti jedne – one prave. „Ukoliko imamo trbuščić, izabrati ćemo niski struk, ukoliko želimo naglasiti duge noge, uzet ćemo uske...”, Omladina danas pomoću traperica može izgledati poput svojih ideala, traperice su nezaobilazan dio svačije garderobe. Kakvo je vaše iskustvo u svezi s trapericama? Koje volite najviše? Jesu li zaista praktične, kada i kako ih čistite? Iznesite svoje mišljenje u eseju (opseg: otpr. 1 stranica)!

Učenik će iznijeti svoja iskustva u svezi s modom nošenja traperica. Na postavljeno pitanje, neovisno o učenikovom mišljenju, očekuje se uravnoteženo izlaganje. Učenik svoj stav mora potvrditi činjenicama iz svakidašnjeg života, navikama u obitelji i krugu prijatelja, prijateljica. Optimalan je pristup esejistički. Važni su i preglednost i prozračnost teksta.

20 bodova	
-----------	--

PRAKTIČNA PISMENOST

Napišite pismo (maksimalno 1 stranica) prijateljima, školama, poduzetnicima vaše regije u kojemu tražite pomoć za djecu koja su ostala bez roditelja na Sumatri! Pišite u ime društva, čiji ste predstavnik i pomoću kojega želite na licu mjesta predati darove ljudima koje je pogodila nesreća! Pokrećući ovu akciju pomoći, koja je tek prva u povijesti vašega društva, želite ukazati na opravdanost sličnih akcija. (Umjesto svojega imena potpišite se kao N.N.)!

Glavni su aspekti ocjenjivanja: ostvarivanje pisma koje je adekvatno situaciji komuniciranja, zatim normi sadržaja, strukturi, stilu i formi istoga pisma.

- Zaglavlje (oslovljavanje)
- Uvod: predstavljanje društva, namjere
- Sadržaj: koju vrstu pomoći očekujete (knjige, lijekovi, hrana, obuća)
- Završni dio: kada i gdje želite predati dostavljene predmete
- Datum
- Potpis

15 bodova	
-----------	--

PRAVOPIS I KRASOPIS

Pravopis se ocjenjuje prema maturalnoj uputi koja je na snazi. Nastavnik podvlači ortografske pogreške, zatim prema uputi određuje ukupni broj pravopisnih pogrešaka.

- Za pravopisne pogreške moguće je oduzeti ukupno 15 bodova od cijelog učenikovog rada.
- Zbog neprikladnog izgleda rada i teško čitljivog rukopisa moguće je oduzeti ukupno 3 boda.

OPĆI KRITERIJI VREDNOVANJA SASTAVLJANJA TEKSTOVA

IZLAGANJE SADRŽAJA	USTROJSTVO TEKSTA	KVALITETA JEZIKA
<ul style="list-style-type: none"> - shvaćanje i tumačenje teme, osvrtanje na uvodni tekst, - jezična i književna obrazovanost, - informiranost, afinitet za uočavanje problema, - citiranje, objektivnost, obrazloženje tvrđenja, - osobni odnos prema temi, - zauzimanje stava, - spoznaje o svijetu, kultura razmišljanja. 	<ul style="list-style-type: none"> - adekvatnost žanrovskim elementima teksta, - raščlamba, koherentna struktura teksta, - razmjerna kompozicija, - održavanje propisanog opsega. 	<ul style="list-style-type: none"> - sigurno znanje standardnog jezika, - adekvatna i raznolika upotreba riječi, stil koji je u skladu s određenim zadatkom, - jasno, suštinsko i egzaktno izlaganje, - tečno sastavljanje rečenica i teksta, - čitljiv, uredan rukopis.

ČLANOVI ISPITNOG POVJERENSTVA PRILIKOM VREDNOVANJA NAVEDENE KRITERIJE PRIMJENJUJU SMISLENO, OVISNO O KARAKTERU ZADATAKA.

REZULTATI PISMENOG MATURALNOG ISPITA VIŠEG STUPNJA IZ HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

	Mogući broj bodova
Jezično-književni obrazovni niz zadataka	40
Tumačenje jednog umjetničkog djela na osnovi određenog stajališta	25
Reflektiranje na pojavu današnjice	20
Praktična pismenost	15
Ukupno	100